

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 10 stycznia 2023 r.

Poz. 323

UCHWAŁA NR XLIII/345/2022 RADY GMINY SZAFLARY

z dnia 28 grudnia 2022 roku

w sprawie zmiany uchwały Nr XXIII/176/2020 Rady Gminy Szaflary z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079 i 1561), art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 2149) – Rada Gminy Szaflary uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXIII/176/2020 Rady Gminy Szaflary z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 1 po słowach „stanowiący załącznik” a przed słowami „do niniejszej uchwały” dodaje się „nr 1”;
- 2) dotychczasowy załącznik do uchwały otrzymuje oznaczenie „załącznik nr 1”;
- 3) po załączniku nr 1 dodaje się załącznik nr 2 w brzmieniu, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szaflarach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Wąsik

Załącznik do uchwały Nr XLIII/345/2022

Rady Gminy Szaflary

z dnia 28 grudnia 2022 r.

Załącznik nr 2 do uchwały Nr XXIII/176/2022

Rady Gminy Szaflary

z dnia 30 grudnia 2020r.

**AKTUALIZACJA – GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY
SZAFLARY NA LATA 2021-2024**

**PRZEPROWADZONA W ZWIĄZKU Z POGŁĘBIONĄ
INTERDYSCYPLINARNĄ I WIELOZAKRESOWĄ
DIAGNOZĄ ZJAWISKA PRZEMOCY W OBSZARZE GMINY SZAFLARY**

Szaflary 2022 rok

Wprowadzenie

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka oraz osób dorosłych przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.¹

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) definiuje przemoc w rodzinie, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.²

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na : rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.³

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.⁴

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Szaflary ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2021 – 2024. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.)
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127 i 2140)
3. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140.)
4. Ustawę z dnia 26 października 1982. r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119)

¹Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.z 1997 r. Nr 78,poz. 483, z 2001r. Nr 28, poz.319, z 2006 r. Nr200, poz. 1471, z2009 r., Nr 114,poz. 946.)

²Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy art.2 pkt. 2 (Dz. U. z 2021r. poz. 1249.)

³Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy art.6 pkt. 2 ust.1 (Dz. U. z 2021r. poz. 1249.)

⁴Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy art.6 ust.2 pkt. 2 (Dz. U. z 2021r. poz. 1249.)

5. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050)

I. Przemoc w rodzinie – postawy teoretyczne.

Definicja zawarta w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.⁵

Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- a) **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie, zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- b) **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę.
- c) **Naruszenie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie.
- d) **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy:

- 1) **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenia jej ciała, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienia ją życia.
- 2) **Przemoc seksualna** – działanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- 3) **Przemoc psychiczna** – zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary od sprawcy, wzbudzanie w niej strachu.
- 4) **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

Wskazane rodzaje przemocy mogą się przenikać, ale każda może też występować pojedynczo, osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym „cyklem przemocy”.

Wyróżnia się następujące fazy przemocy (opisane przez Lenora Walkera):

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest wzrost napięcia, narastają sytuacje

⁵Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy art.2 pkt. 2 (Dz. U. z 2021r. poz. 1249.)

konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, zwykle są to mało istotne czynniki i drobne nieporozumienia. Pojawia się agresją.

2. **Faza ostrej agresji** – następuje ostry wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, nie zwraca uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej ofiary przemocy decydują się na skorzystanie z pomocy czy na złożenie skargi.
3. **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza diametralnej odmiany, skruchy i okazywania miłości. Sprawca przemocy próbuje załagodzić sytuację, przeprasza i obiecuje poprawę, przynosi prezenty, staje się uczynny i miły. Swoim zachowaniem czyni, że ofiara przemocy zaczyna wierzyć w obietnice i prawdziwość zachowania sprawcy, że teraz będzie inaczej, że to więcej się nie powtórzy. Często nawet czuje się szczęśliwa i zapomina o wyrządzonej krzywdzie. Sprawca przemocy nie jest w stanie długo grać tej roli – znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.⁶

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy, przy użyciu narzędzi i metod określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

W celu zwalczania przemocy w rodzinie i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą, w celu podjęcia skutecznych działań, które mają zapobiegać ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, zjawisk powstałych na skutek przemocy w rodzinie został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024.

Opracowanie i realizację programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie powinna poprzedzić diagnoza zjawiska przemocy na danym obszarze oraz środowiska, w którym realizowany będzie program. Diagnoza pozwala na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i pojawiających się problemów, zminimalizowanie ryzyka podejmowania nieadekwatnych działań. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

1. Dane ogólnopolskie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.

Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest problematyczne, gdyż oficjalne statystyki nie odzwierciedlają rzeczywistych rozmiarów zjawiska, którego skala jest znacznie większa niż to wynika z liczby ujawnionych przypadków. Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Osoby doświadczające przemocy w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości oraz w możliwość poprawy swojej sytuacji, a także z poczucia wstydu i wyuczonej bezradności. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy w rodzinie pozostaje nieujawniona.

1.1. Dane policji dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie- za rok 2021

Należy nadmienić, iż rok 2021 r. był okresem szczególnie trudnym nie tylko dla osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, ale znaczącym również dla polskiej Policji. Wg informacji dotyczących realizacji przez Policję procedur „Niebieskie Karty” w 2021r. Udostępnionych przez Biuro Prewencji KGP w 2021 r. nastąpił spadek liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta –

⁶<https://www.niebieskalinia.pl/>

A” zarówno w odniesieniu do 2020 r., jak i 2019 r. W roku 2021 funkcjonariusze Policji wypełnili 64 250 formularzy „Niebieska Karta – A”, co w stosunku do 2020 roku stanowi spadek o 11,50% (ówcześnie wypełniono 72 601 formularzy) natomiast w stosunku do 2019 r. spadek ten wynosi 13,54% (wypełniono 74 313 formularzy). w 2021 r., w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców średnia liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wypełnionych przez Policję na terenie kraju, wyniosła 175 (w roku 2020 liczba ta wynosiła 202).

Ze zgromadzonych przez Policję danych wynika, że w 2021 r. nastąpił spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie. Odnotowano 141 409 sytuacji, dotyczących poszczególnych rodzajów przemocy, co w odniesieniu do 2020 r., dało spadek o 22 656 przypadków (dynamika wyniosła 86,19%), natomiast w stosunku do 2019 r., spadek o 24 693 sytuacje (dynamika – 85,13%). W 2021 r. odnotowano 50 002 przypadki przemocy fizycznej, 70 611 psychicznej, 1 048 seksualnej, 1 548 ekonomicznej oraz 18 200 przypadki innego rodzaju przemocy. Spadek odnotowano we wszystkich rodzajach przemocy.⁷

Podobnie jak w latach ubiegłych analiza danych udostępnionych przez Biuro Prewencji KGP statystycznych wskazuje, że najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy w rodzinie jest przemoc psychiczna, która stanowi 49,93% ogólnej liczby przypadków przemocy w rodzinie, zaś na drugim miejscu pozostaje przemoc fizyczna (35,35%). W sytuacji, gdy przemoc w rodzinie wyczerpuje znamiona art. 207 K. K. wszczęte zostaje postępowanie przygotowawcze. W 2021 r. na terenie całego kraju wszczęto 28 835 postępowań, co w porównaniu do roku 2020 (28 912 postępowań) dało spadek o 77 wszczętych postępowań, zaś w stosunku do 2019 r. spadek o 1 621. Analiza danych statystycznych wykazuje, że w 2021 r., podobnie jak w latach ubiegłych, największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety (55 112 osób), co stanowiło 72,74% ogółu osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie – 11 129 osób (14,69% ogółu) oraz mężczyźni – 9 520 osób (12,57% ogółu). Przy czym spadek w odniesieniu do 2020 r. odnotowano we wszystkich kategoriach osób (kobiety spadek o 7 754 osoby, dynamika wyniosła 87,67%, małoletni spadek o 658 osób, dynamika 94,42%, mężczyźni spadek o 1 402 osoby, dynamika 87,16%).

Analiza danych w zakresie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W 2021 r. odnotowano, spadek ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Liczba ta wyniosła 64 846 osób, co w stosunku do 2020 r. dało spadek o 8 382 osoby (11,45%), a do 2019 r. o 10 064 osoby (13,43%). Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2019-2021.

Należy stwierdzić, iż we wszystkich kategoriach osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie odnotowano spadek. W kategorii mężczyzn, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w 2021 r. odnotowano liczbę 58 349. W roku 2020 odnotowano ich 66 198, zaś w 2019 r. 68 148. Dało to spadek w odniesieniu do 2020 r. o 11,86%, a w odniesieniu do 2019 r. o 14,38%. Z analizy danych statystycznych gromadzonych przez Policję wynika, iż większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, działa będąc pod wpływem alkoholu (33 622 osoby). Należy jednak zauważyć, iż w tym obszarze nastąpił spadek w odniesieniu do 2020 r. i 2019 r. (odpowiednio o 6 176 osób i 8 961 osób). Osoby te stanowią 51,85% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec osób bliskich. Stosowanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia w 2021 r.⁸

W dniu 30 listopada 2020 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Poz. 956, z późn. zm.), na podstawie których policjant ma prawo wydać wobec osoby, która swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego

⁷<https://policja.pl/>

⁸Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji

bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.⁹ Z informacji dotyczących realizacji przez Policję procedur „Niebieskie karty” w 2021r. Udostępnionej przez Biuro Prewencji KGP, wynika, że na podstawie nowych uregulowań, policjanci poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. wydali 3 531 nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, z czego wydano:

- 162 nakazy natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (4,59% ogólnej liczby wydanych nakazów i zakazów),
- 269 zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (7,62% ogółu),
- 3 100 nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (87,79% ogółu).

Najczęściej stosowano oba środki łącznie (nakaz i zakaz) – 3 100 przypadków. W dalszej kolejności zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia – 269 przypadków. Nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia był stosowany przez policjantów najrzadziej – 162 przypadki. Niejednokrotnie osoby, wobec których wydano nakazy lub zakazy, nie stosowali się do decyzji policjantów. Łącznie złamano 720 nakazów lub zakazów, z czego najwięcej złamano wydanych zakazów (377). W dalszej kolejności łamano wydane nakazy i zakazy (252) i nakazy (91 złamań).¹⁰

1.2. Działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

Działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” obejmuje udzielanie informacji, porad prawnych oraz wsparcia emocjonalnego wszystkim dotkniętym problemem przemocy, osobom krzywdzonym i krzywdzącym, a także świadkom i tym, którzy pragną podzielić się swoimi wątpliwościami lub doświadczeniem z tego zakresu. Konsultanci" Niebieskiej Lini" są codziennie do dyspozycji pod numerem infolinii 800-120-002. Prowadzą również Poradnię E-mailową, której zadaniem jest odpowiadanie na zapytania przedstawiane w formie listownej. Ponadto, w razie potrzeby specjaliści Pogotowia podejmują interwencje mające zapewnić - poprzez współpracę z odpowiednimi służbami i instytucjami - ochronę osób doznających przemocy.

Według danych udostępnionych w raporcie podsumowującym działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za rok 2021 wynika, że w 2021 roku dyżurujący w Pogotowiu „Niebieska Linia” przeprowadzili 23390 rozmów, większość z nich (20898 rozmów, 89% wszystkich rozmów) za pośrednictwem infolinii 800-120-002. Znalazły się jednak również osoby (2469 telefonów, 11% wszystkich rozmów) zainteresowane kontaktem z prawnikiem (oczekującym w poniedziałkowe i wtorkowe wieczory pod numerem 22-666-28-50 oraz w środy wieczór pod numerem 800- 120-002). Wśród telefonujących zdecydowaną większość stanowiły kobiety (76%), jednak również mężczyźni nierzadko korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierali głównie dorośli. W analizowanym okresie odebrano 328 połączeń od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży (1,4% wszystkich rozmów). Pogotowie „Niebieska Linia” ma charakter ogólnopolski. W 2021 roku na infolinię dzwono z wszystkich regionów Polski.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc rzadko mówią o tylko jednym jej rodzaju. Przemoc psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. Zgłaszało ją w 2021 roku 7614 osób (w tym 138 dzieci). Przemoc fizyczną zgłaszało 4634 dzwoniących (w tym 93 dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej oraz seksualnej.

Na podstawie danych zebranych w 2021 roku, można stwierdzić, że w zdecydowanej

⁹Kodeks Postępowania Cywilnego art.755 (Dz.U.z2021r. Poz 1805 z późn.zm.)

¹⁰Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji

większości przypadków zgłaszanych w Pogotowiu „Niebieska Linia” osobą krzywdzącą jest partner/ka (ok. 52% opisywanych przypadków). Dzwoniący nierzadko opisywali również sytuacje, w których osobami stosującymi przemoc byli rodzice. Zróżnicowany jest czas upływający od momentu doświadczenia po raz pierwszy lub zaobserwowania przemocy do chwili, gdy świadek lub osoba krzywdzona decyduje się na kontakt z Pogotowiem „Niebieska Linia”, w większości sytuacji czas ten możemy liczyć – niestety - w latach. W 2021 roku kontakt z konsultantami tylko sporadycznie podejmowany był już po pierwszym akcie przemocy. W poradni e-mailowej w 2021 roku konsultanci odebrali 328 wiadomości od osób niepełnoletnich: 206 od dziewcząt, 122 od chłopców. 157 rozmów dotyczyło występowania przemocy. Pogotowie „Niebieska Linia” zachęca również do kontaktu drogą elektroniczną. Na adres Poradni E-mailowej można wysyłać wiadomości we wszystkich sprawach związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Nasi konsultanci na bieżąco odpowiadają na listy osób, które z różnych przyczyn wolą napisać niż zadzwonić na infolinię. W 2021 roku specjaliści odpisali na 3414 maili nadesłanych przede wszystkim przez osoby dorosłe (95% wszystkich mailowych wiadomości). Większość wiadomości napisały kobiety (2433 wiadomości, 71% wszystkich wiadomości). 57% wszystkich wiadomości odbieranych przez konsultantów pochodziła od osób, które kontaktowały się nie po raz pierwszy. Tematyka e-maili otrzymywanych w Poradni koncentrowała się przede wszystkim wokół zjawiska przemocy. Temat ten stanowił 64% wszystkich wiadomości (5% stanowiły wiadomości dotyczące przemocy i alkoholu). Nieliczne z nadesłanych listów poruszały kwestie związane ze sprawami rodzinnymi i prawnymi.

W 2021 roku specjaliści Pogotowia „Niebieska Linia” rozpoczęli 810 nowych interwencji w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie. We wszystkich przypadkach miały one na celu udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy (lub tym, co do których istnieje przypuszczenie, że jej doznają) poprzez kontakt z placówkami zajmującymi się przemocą w rodzinie na terenie zamieszkania pokrzywdzonego. Potrzebę rozpoczęcia interwencji można zgłaszać telefonicznie, mailowo lub listownie. Większość klientów (79%) w 2021 roku preferowało pierwszą z tych form kontaktu. Interwencje były podejmowane z inicjatywy osoby kontaktującej się z Pogotowiem „Niebieska Linia” (66%) lub po wspólnym rozważeniu tej możliwości z konsultantem (24%). W uzasadnionych przypadkach (np. gdy zagrożone jest czyjeś życie) interwencja jest również rozpoczynana w wyniku samodzielnie podjętej decyzji dyżurującego. W analizowanym okresie taka sytuacja miała miejsce 83 razy (10%).¹¹

2. Skala zjawiska przemocy w powiecie nowotarskim.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie nowotarskim oszacowano na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej i działające przy nich zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Komendę Powiatową Policji w Nowym Targu oraz Sąd Rejonowy w Nowym Targu. Zebrane dane prezentują skalę zjawiska przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2020-2021. Zgodnie z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026

2.1. Przemoc w świetle danych uzyskanych podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Na podstawie Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za rok 2021 procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony

¹¹<https://www.niebieskalinia.pl/>

zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na podstawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026 ośrodki pomocy społecznej i gminne zespoły interdyscyplinarne w latach 2020-2021 realizowały łącznie 625 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 70 stanowiły procedury realizowane w przypadku wystąpienia kolejnych aktów przemocy w trakcie trwania procedury czyli 11,2%. Funkcjonariusze policji w tym samym okresie przyjęli łącznie 575 zgłoszeń przypadków przemocy w rodzinie wypełniając formularze „Niebieskie Karty” – A, w tym wszczynające procedurę – 482, oraz dotyczące kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury – 93 – co stanowi 16,17% wszystkich procedur.

Według danych Policji na terenie powiatu w latach 2020 – 2021 odnotowano 1382 przypadki przemocy domowej. Najczęściej spotykaną formą przemocy była przemoc psychiczna (40,45% przypadków), następnie fizyczna (32,35%). Ponadto odnotowano 22,29% przypadków innego rodzaju przemocy, 4,43% przypadków przemocy ekonomicznej oraz 0,58% seksualnej. W stosunku rok do roku nastąpił spadek odnotowanych przypadków przemocy z 872 w roku 2020 do 510 w roku 2021, tj. o 41,5% .

Według danych uzyskanych w czasie stosowania procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020 - 2021 przez funkcjonariuszy KPP w Nowym ze względu na wiek najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą stanowiły kobiety w wieku do 65 roku życia (60,76%), następnie mężczyźni w wieku do 65 roku życia (10,89%) oraz kolejno: kobiety powyżej 65 roku życia – (9,49%), małoletni chłopcy (8,35%) oraz małoletnie dziewczęta (7,85%). Najmniej aktów przemocy odnotowano wobec mężczyzn powyżej 65 roku życia – 2,85%.

2.2. Dane dotyczące osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Według danych Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026, na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej latach 2020 – 2021 przemocą mogło być dotknięte 676 rodzin. Jeżeli chodzi o płeć osób doświadczających przemocy, to zarówno z danych przekazanych przez policję, jak i ośrodki pomocy społecznej wynika, iż największą liczbę stanowią kobiety oraz małoletni. W latach 2020 – 2021 wśród wszystkich osób dotkniętych przemocą, według danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej ok. 64,25 % stanowiły kobiety, ok. 22,5 % małoletni a niewiele ponad 13% mężczyźni.

Według danych uzyskanych w czasie stosowania procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020 - 2021 przez funkcjonariuszy KPP w Nowym ze względu na wiek najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą stanowiły kobiety w wieku do 65 roku życia (60,76%), następnie mężczyźni w wieku do 65 roku życia (10,89%) oraz kolejno: kobiety powyżej 65 roku życia – (9,49%), małoletni chłopcy (8,35%) oraz małoletnie dziewczęta (7,85%). Najmniej aktów przemocy odnotowana wobec mężczyzn powyżej 65 roku życia – 2,85%.

2.3. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie

Zarówno z danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, jak i KP Policji w Nowym Targu wynika, najczęściej osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie są mężczyźni (odpowiednio 86,54 % i 98,82%). Nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Jednakże badania pokazują, że sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni. W większości przypadków nie różnią się znacznie pod względem cech osobowości od mężczyzn niestosujących przemocy, aczkolwiek są od nich mniej asertywni, charakteryzują się również niską samoocena, słabymi umiejętnościami społecznymi, nie potrafią kontrolować swojego gniewu, są kłótlivi i skłonni do rękoczynów, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań

antyspołecznych. Często sami prowokują kłótnie, będąc pod wpływem alkoholu czy narkotyków. Chociaż niektórzy badacze zjawiska przemocy w rodzinie twierdzą z całą stanowczością, że używki te nie są przyczyną agresywnego zachowania, a jedynie są jego usprawiedliwieniem. Dane o osobach stosujących przemoc w rodzinie w powiecie nowotarskim również potwierdzają tę tendencję. W latach 2020 – 2021 funkcjonariusze policji zatrzymali łącznie 255 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie, (w tej liczbie 98,82% stanowili mężczyźni) oraz 302 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu. Również wśród tych osób znaczący odsetek stanowili mężczyźni – 96,69%.

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach, nie tylko wiąże się z ryzykiem uzależnienia, ale również ze wzrostem prawdopodobieństwa występowania aktów przemocy. Może być dramatyczne w skutkach, bowiem zaburza procesy spostrzegania i ogranicza świadomość działania. W stanie nietrzeźwości znikają mechanizmy samokontroli i nasilają się zachowania agresywne. Alkohol jest jednym z ważnych czynników ryzyka przemocy: z jednej strony jest jej „wyzwalaczem” z drugiej „usprawiedliwaczem”.

2.4. Dane dotyczące postępowań sądowych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026, wynika, że w latach 2020-2021 przed Sądem Rejonowym w Nowym Targu wszczęto:

- a) 154 postępowania (w tym 8 przeciw kobietom) z art. 207 § 1 kk19: „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”
- b) 49 postępowań (w tym 8 przeciw kobietom) z art. 190 § 1 kk : „Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

2.5. Dane dotyczące uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Nowotarskim.

Zgodnie z art. 72 § 1 pkt 6a kk sąd może wobec sprawcy przemocy zastosować środek probacyjny w postaci nałożenia obowiązku uczestniczenia w programach korekcyjno edukacyjnych. W razie skazania, jak i w przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz nie wymaga wyrażenia przez sprawcę zgody na uczestnictwo. Również kurator sądowy w trakcie sprawowanego nadzoru może zobowiązać nadzorowanego do przystąpienia do w/w programu.

W latach 2020-2021 Sąd Rejonowy w Nowym Targu orzekł ten środek probacyjny tylko wobec 5 osób, a kuratorzy sądowi zobowiązali do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym tylko 1 osobę. Zespoły interdyscyplinarne działające przy ośrodkach pomocy społecznej w tym samym okresie zaproponowały udział w PKE 397 osobom, w tym 370 mężczyznom oraz 27 kobietom.

W latach 2020 – 2021 odbyło się po 3 edycje rocznie programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Do programu zgłoszono łącznie 58 osób. W spotkaniach uczestniczyło łącznie 27 mężczyzn, z których 25 ukończyło pełny cykl zajęć.

Instytucje i podmioty wspierające osoby uwikłane w przemoc w rodzinie działające na terenie powiatu nowotarskiego

W każdej z czternastu gmin znajdujących się na terenie powiatu działają zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy rodzinie oraz - ponieważ zjawisku przemocy często towarzyszy nadużywanie alkoholu – gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Ponadto w gminach działa 13 punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie.

W ośrodkach pomocy społecznej można skorzystać z prowadzonego w różnych formach poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego oraz mediacji. W kilku gminach działają świetlice profilaktyczne, socjoterapeutyczne lub środowiskowe. Ponadto gminy we własnym zakresie zapewniają schronienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie zawierając stosowne porozumienia z podmiotami oferującymi taką pomoc.

Ponadto w powiecie nowotarskim uzyskać pomoc oraz wsparcie między innymi w:

- Punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej działających na terenie powiatu,
- Okręgowym Ośrodku Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem w Nowym Targu, ul. Kościelna 1, tel. 669 222 900,
- Całodobowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym – tel. 222 3039 900
- Tatrzańskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zakopanem, ul. Kornela Makuszyńskiego 9,
- Środowiskowym Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych w Nowym Targu, ul. Szpitalna 14,
- Poradni Zdrowia Psychicznego w Nowym Targu, ul. Szpitalna 14,
- Poradni Leczenia Uzależnień, ul. Szpitalna 14,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego Centrum Medyczne Da Vinci w Nowym Targu, ul. Szpitalna 8,
- Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży Centrum Medyczne Da Vinci w Nowym Targu, ul. Szpitalna 8,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Targu, ul. Królowej Jadwigi 1,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Rabce – Zdroju, ul. Słowackiego 2,
- Ośrodkach zdrowia,
- Parafiach,
- Szkołach – pedagodzy szkolni,
- Sądzie Rejonowym w Nowym Targu, ul. Sądowa 6,
- Gminnych i Powiatowych Jednostkach Policji

II. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych, działań niezbędne jest dokonanie analizy problemu przemocy w rodzinie na terenie Szaflar.

Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Szaflary została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane („Niebieskie Karty”, wywiady środowiskowe, sprawozdania, inna dokumentacja własna GOPS) i statystyki.

Gmina Szaflary jest gminą wiejską położoną w powiecie nowotarskim. Szaflary są gmina rolniczą, część mieszkańców zajmuje się również rękodzielnictwem oraz turystyką. W skład gminy wchodzi siedem sołectw: Bańska Niżna, Bańska Wyżna, Bór, Maruszyna, Skrzypne, Szaflary i Zaskale.

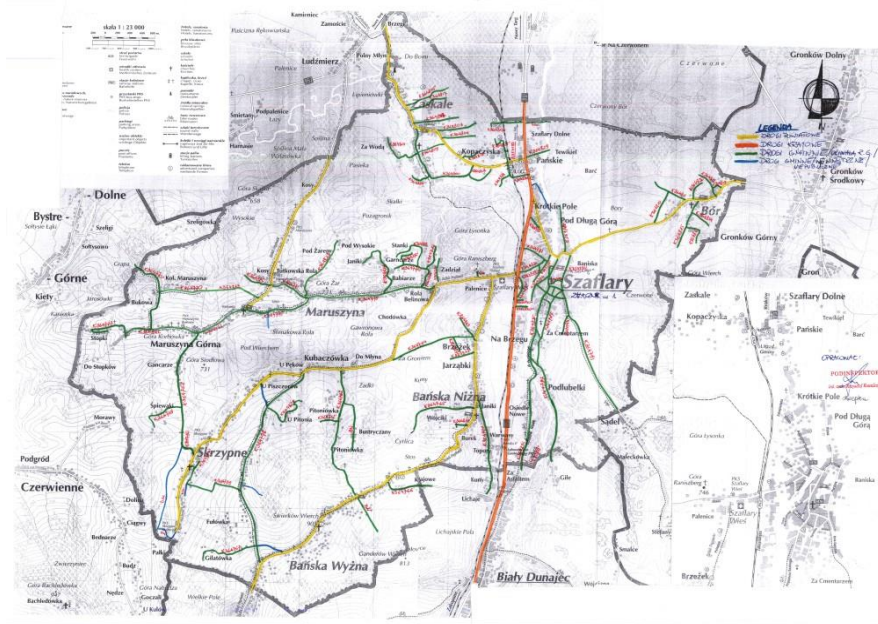

Tabela nr 1 Liczba i struktura wiekowa mieszkańców gminy Szaflary

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-17	1233	1181	2414
18 - 64	3634	3510	7144
>64	622	874	1496
Razem	5489	5565	11054

Źródło : Sprawozdanie roczne OZPS za 2019.

Ujawnianie przypadków przemocy w rodzinie świadczy o poszerzaniu wiedzy na temat tego zjawiska. Ponadto każdy zgłoszony przypadek przemocy w rodzinie to odpowiedź społeczeństwa na brak przyzwolenia na to zjawisko, to świadomość, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Tabela Nr 2 „Niebieskie Karty” założone w okresie 2018-2020 i liczba osób pokrzywdzonych

	2018	2019	2020
Liczba założonych „Niebieskich Kart”	17	24	20
			Razem - 61
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	45	35	37
			Razem - 117

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Z posiadanych danych wynika, że najczęściej procedur „Niebieska Karta” jako procedurę interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy stosuje Policja oraz pomoc społeczna.

Tabela Nr 3 „Niebieskie Karty” sporządzone w 2020 roku.

Policja	GOPS	PCPR	Oświata	Służba zdrowia	Razem
17	3	0	0	0	20

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Ofiarami przemocy w rodzinie zgodnie z danymi ogólnopolskimi są najczęściej kobiety, które stanowią około 70% wszystkich osób doświadczających przemocy domowej oraz dzieci, które z kolei stanowią ok 35% ogólnej liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie (dzieci do lat 13 stanowią około 20 %, a dzieci powyżej 13 r. ż. stanowią około 15 % osób doświadczających przemocy).

Tabela Nr 4 Podział sprawców przemocy, spowodowanej wpływem alkoholu.

	2018	2019	2020
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	15	17	12
w tym			
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	15	17	12
Nieletni	0	0	0

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Wśród najczęściej występujących form przemocy wymienia się przemoc fizyczną i przemoc psychiczną. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna, natomiast przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej. Taka forma przemocy jest trudna do udowodnienia, gdyż nie widać bezpośrednio śladów molestowania psychicznego. Przemoc psychiczna określana jest najczęściej jako wywieranie wpływu na zachowanie, myśli i stan fizyczny osoby bez jej zgody. Do typowych form znęcania się psychicznego należą: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja.

III. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**III. 1. Gmina.**

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w

rodzinie, w tym:

- 1) Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy.
- 2) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- 3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- 4) Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

III.2. Pomoc społeczna.

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym, zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- 1) Diagnostuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 2) Udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym informacji o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Udziela również informacji o formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, a także o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 3) Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 4) Zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 5) Prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 6) Wszczytna procedurę „Niebieskiej Karty”.

III.3. Służba zdrowia.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- 1) umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- 2) poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy;
- 3) wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej;
- 4) poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- 5) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

III.4. Policja.

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- 1) Udzielenie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy.
- 2) Organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 3) Podejmuje w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania.
- 4) Przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- 5) Przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.
- 6) Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.
- 7) Wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.
- 8) Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z Zespołem Interdyscyplinarnym.

III.5. Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 r. ż. jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- 1) Przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności.
- 2) Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 3) Udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 4) Organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 5) Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcie rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych
- 6) przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 7) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”

III.6. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKPiRPU podejmuje następujące działania:

- 1) Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 2) Prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 3) Wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”.

Przedstawiciele GKPiRPU są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

III.7. Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego lub Grupy Roboczej. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Policji, oświaty, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- 1) Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
- 3) Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie.

- 4) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
- 5) Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie.
2. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.
3. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

W przypadku wystąpienia w rodzinie znamion przemocy domowej, po wypełnieniu formularza „Niebieskiej Karty – część A” przez przedstawicieli jednego z powyższych podmiotów, Przewodniczący ZI powołuje w sprawie danej rodziny Grupę Roboczą, w której skład wchodzi również kuratorzy sądowi, oraz przedstawiciele innych podmiotów będących specjalistami w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

W ramach swej działalności Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze wykonywały szereg obowiązków w stosunku do osób uwikłanych w problemy przemocy w rodzinie.

	2018	2019	2020
Liczba powołanych grup roboczych	17	24	20
Liczba posiedzeń grup roboczych	44	75	62

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska.

Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się atmosferze przemocy, nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy już jako rodzice.

Celem zdiagnozowania zakresu przemocy w rodzinie oraz poziomu wiedzy o tym problemie przeprowadzono badania ankietowe skierowane do mieszkańców gminy Szaflary. W badaniu wzięło udział 30 osób.

Wykres nr 1 Czy zgadzasz się, że przyczyną przemocy jest alkohol?

Jak widać z powyższego wykresu większość badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że najczęstszą przyczyną przemocy jest alkohol, tj. 53 % badanych. Z kolei 27 % badanych nie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 20 % nie ma zdania na ten temat.

Wykres nr 2. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, a nie tylko środowisk patologicznych i z tzw. „marginesu społecznego”?

Zdaniem 80% badanych zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, środowisk, natomiast 13% ankietowanych nie zgadza się z tym stwierdzeniem, i uważa, że przemoc dotyczy tylko środowisk patologicznych i z tzw. „marginesu społecznego”, natomiast 7% badanych nie ma zdania.

Wykres nr 3 Czy uważasz, że ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać, gdyż i tak wrócą do sprawcy?

Z powyższego wykresu wynika, że 90% badanych nie zgadza się z tą opinią. Z kolei żadna z badanych osób nie stwierdziła, że zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać, ponieważ i tak wrócą do sprawcy, 10 % osób nie ma zdania na ten temat.

Wykres nr 4 Jak oceniasz działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie?

Oceniając podejmowane w Gminie Szaflary działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie łącznie 63% osób stwierdziło, że się one bardzo dobre, 27% osób oceniło je dobrze, 3 % dostatecznie a 7% osób nie miało zdania na ten temat. Odpowiadając na to pytanie, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.

IV Cele Programu

Cel Główny – Ograniczenie na terenie Gminy Szaflary zjawiska przemocy w rodzinie.

Celem głównym jest ograniczenie na terenie Gminy Szaflary zjawiska przemocy w rodzinie oraz zapobieganie jej powstawaniu.

Cel szczegółowy nr 1 – Koordynacja działań lokalnych podmiotów.

Działania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Szaflary, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania

powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny Grup Roboczych.

- a) Kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy.
- b) Wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania.
- c) Kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi.
- d) Monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy.
- e) Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”.
- f) Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.
- g) Analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy.
- h) Występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach wraz z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w Szaflarach.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”
- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”
- liczba posiedzeń Grup Roboczych

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2022-2024

Cel szczegółowy nr 2 – Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

- a) Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.
- b) Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy.

- c) Prowadzenie gablot informacyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szaflarach, oraz w placówkach opieki zdrowotnej.
- d) Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy.
- e) Publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szaflarach informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcie osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.
- f) Rozpowszechnianie w środowisku lokalnym informacji o programach korekcyjno – edukacyjnych.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach,
- Urząd Gminy Szaflary.
- Oświata
- Służba zdrowia

Wskaźniki:

- liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno – edukacyjnym;
- liczba rozpowszechnionych plakatów, ulotek i broszur;
- liczba osób odwiedzających stronę internetową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szaflarach.

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2022-2024 , Akcja informacyjno – edukacyjna minimum 1 raz w roku

Cel szczegółowy nr 3 – Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.

- a) Wsparcie specjalistów w formie porad przygotowanych do skutecznego zajmowania się tą problematyką.
- b) Kontynuowanie działalności specjalistycznego miejsca pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- c) Wdrażanie procedury „Niebieska Karta”.
- d) Budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- e) Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- f) Nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji.
- g) Monitorowanie prowadzonych programów.

Podmioty realizujące działania:

- Grupy Robocze powołane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szaflarach.
- Punkt Informacyjno – Konsultacyjny w Szaflarach.
- GOPS

- GKPiRPU

Wskaźniki:

- liczba udzielnych informacji, porad i konsultacji;
- liczba założonych „Niebieskich Kart”;
- liczba i rodzaj form pomocy udzielonych ofiarom przemocy w rodzinie.

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2022-2024

Cel szczegółowy nr 4 – Zapewnienie profesjonalnej pomocy sprawcom przemocy w rodzinie.

Działania:

- Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.
- Organizowanie grup wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc (sprawców i doznających przemocy) – w miarę potrzeb.
- Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Podmioty realizujące działania:

- Grupy Robocze powołane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szaflarach
- GKPiRPU
- Oświata
- Policja
- GOPS

Wskaźniki:

- liczba osób biorących udział w programie korekcyjno – edukacyjnym
- liczba osób biorących udział w grupach wsparcia
- liczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach i wykładach oraz innych działaniach edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2022-2024, akcja edukacyjna minimum 1 raz w roku

Cel szczegółowy nr 5 – Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

- Izolowanie sprawców przemocy.
- Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkohol, stosującymi przemoc.
- Monitorowanie sytuacji rodzinnej, w której dochodzi do zjawiska przemocy.

Podmioty realizujące działania:

- Policja
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień
- Oświata

Wskaźniki:

- liczba sprawców wobec których zastosowano izolację
- liczba osób skierowanych na konsultację z terapeutą leczenia uzależnień
- liczba przeprowadzonych monitoringów w rodzinach

Termin realizacji:

- Działanie ciągłe 2022-2024.

Cel szczegółowy nr 6 – Ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród dzieci i młodzieży.Działania:

- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych.
- Udział dzieci i młodzieży w zajęciach warsztatowych uczących zachowań nie przemocowych, spektakle profilaktyczne.
- Udział w profilaktycznych kampaniach społecznych i ogólnopolskich (np. zakup filmów i materiałów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży)

Podmioty realizujące działania:

- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach.
- Oświata
- Służba zdrowia

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zachowań agresywnych.
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach warsztatowych uczących zachowań nie przemocowych i spektaklach profilaktycznych
- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych

Termin realizacji:

- Działanie ciągłe 2022-2024, akcja edukacyjna minimum 1 raz w roku

V. Monitorowanie, sprawozdawczość i finansowanie Programu.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny w Szaflarach podczas monitoringu. Monitoring (zbieranie i analiza danych) będzie przeprowadzany

raz do roku.

Sprawozdawczość w zakresie realizacji programu w ramach wszystkich elementów systemu będzie dokonywana co najmniej raz w roku.

Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu jest liczba „Niebieskich Kart”, ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji, ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Szaflary, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.